

**Βιβλιοθήκες, Μουσεία και Αρχεία της Ελληνικής Περιφέρειας.
Δημιουργούμε το μέλλον μας στο νέο ψηφιακό περιβάλλον.
Συμμετέχουμε πλήρως σε μια Δημοκρατική Κοινωνία**

Παρασκευή Σδρόλια – Κρασιά
Προϊσταμένη Πνευματικού Κέντρου Δήμου Καρδίτσας
Βιβλιοθηκονόμος
Δήμος Καρδίτσας Πνευματικό Κέντρο
e-mail: karditsalibrary@yahoo.gr

Λέξεις κλειδιά:

Δημόσια Κέντρα Πληροφόρησης, πληροφοριακή παιδεία, ψηφιακές βιβλιοθήκες

Η αύξηση του όγκου της πληροφόρησης, υποχρεώνει τις βιβλιοθήκες της ελληνικής περιφέρειας να επεκτείνουν τις υπηρεσίες και τα εξειδικευμένα εργαλεία πρόσβασης σ' αυτή, ενώ παράλληλα εναρμονίζουν τις πολιτικές εμπλουτισμού στις νέες απαιτήσεις των χρηστών. Η βιβλιοθήκη δεν είναι πλέον αυτοδύναμη και αυτάρκης, ένας «θεσμοφύλακας βιβλίων», αλλά μετατρέπεται σε πληροφοριακό κέντρο και σε πύλη προς την πληροφόρηση που διατίθεται αλλού. Ο χρήστης πρέπει να έχει τεχνικά μέσα και δεξιότητες για να περάσει τα σύνορα σε ένα κόσμο γνώσεων που ξεπερνά την ανθρώπινη διάσταση με μόνο περιορισμό τη γλώσσα.

Οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία αποτελούν μείζονες τομείς δραστηριότητας από άποψη επενδύσεων και απασχόλησης. Οι ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες απασχολούσαν το 2001 το ισοδύναμο 336.673 απασχολούμενων πλήρους ωραρίου με περισσότερα από 138 εκατ. καταγραμμένους χρήστες. Ο αντίκτυπος τους στην εν γένει οικονομία είναι σημαντικός.

Η δημιουργία ψηφιακού αντιγράφου ενός βιβλίου ή μιας ταινίας δεν εγγυάται κατ' ανάγκη τη μακροπρόθεσμη επιβίωση του. Όλο το ψηφιακό υλικό – ψηφιοποιημένα έργα καθώς και εξαρχής ψηφιακό υλικό – πρέπει να διατηρείται ώστε να είναι διαθέσιμο για χρήση. Κατά συνέπεια, ψηφιοποίηση χωρίς κατάλληλη στρατηγική διατήρησης μπορεί να σημαίνει κατασπατάληση της επένδυσης.

Η ψηφιακή διατήρηση αποτελεί ζωτικό πρόβλημα για την κοινωνία της πληροφόρησης, όπου ο εφοδιασμός με πληροφορίες αυξάνεται με εκθετικούς ρυθμούς, ενώ το περιεχόμενο καθίσταται διαρκώς περισσότερο δυναμικό. Επί του παρόντος υπάρχει μικρή μόνο πείρα στην ψηφιακή διατήρηση, το νομικό πλαίσιο εξελίσσεται, οι πόροι είναι περιορισμένοι και το αποτέλεσμα των προσπαθειών διατήρησης ασαφές. Το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί επειγόντως, τόσο από πολιτικούς όσο και από τα πλέον ενδιαφερόμενα ιδρύματα. Ο αντίκτυπος του υπερβαίνει το πεδίο των βιβλιοθηκών και των αρχείων και αφορά όλους τους οργανισμούς που παράγουν ψηφιακές πληροφορίες και που ενδιαφέρονται για να διατηρηθεί η διαθεσιμότητα τους.

Νέες αξίες παίρνουν θέση: η πληροφόρηση, η απόκτηση ικανοτήτων ανάκλησης πληροφοριών, η παροχή γνώσεων και η ευρύτερη υποστήριξη της γνώσης και του πολιτισμού.

Οι σημαντικές αυτές αλλαγές δεν έχουν επηρεάσει όσο θα έπρεπε τις ελληνικές βιβλιοθήκες, σε σύγκριση με πρακτικές άλλων χωρών, κι αυτό διότι δεν έχουν προτυποποιηθεί και δεν έχουν προσαρμοστεί στις απαιτήσεις που επιβάλλονται από τη χρήση των νέων τεχνολογιών και των δικτύων. Οι ιδιαιτερότητες αυτές εντείνονται από την κατακερματισμένη οργανωτική και διοικητική δομή των ελληνικών βιβλιοθηκών που επηρεάζει καθοριστικά την ανάπτυξη των συνεργασιών τόσο κατά την οργανωτική φάση όσο και κατά την υλοποίηση και την εφαρμογή.

Γίνεται πλέον επιτακτική η ανάγκη να αξιοποιηθούν οι πληροφοριακές υποδομές που διατίθενται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο μέσα από ένα ορθολογικά δομημένο δίκτυο πληροφόρησης που θα μπορεί να αξιοποιεί τα ωφέληματα του σχεδιασμού και της συνέργειας.

Βασικές προϋποθέσεις της συνεργασίας και των δικτύων είναι η σαφής αναπτυξιακή πολιτική του εμπλουτισμού των συλλογών της κάθε βιβλιοθήκης και η ύπαρξη ενός οργανωμένου δικτύου έτσι ώστε η κάθε βιβλιοθήκη να ξέρει που βρίσκεται σε σχέση με τις άλλες, εφόσον η ανταλλαγή πληροφόρησης αποτελεί μια μορφή συνεργασίας που επηρεάζει τόσο τις λειτουργίες όσο και την πολιτική των βιβλιοθηκών δε τομείς όπως:

- Οι στρατηγικές ανάπτυξης της τοπικής συλλογής
- Οι εφαρμογές συστημάτων
- Η στελέχωση
- Οι προσφερόμενες υπηρεσίες πληροφόρησης
- Οι ανάγκες για εκπαίδευση χρηστών
- Ανάπτυξη υπηρεσιών πληροφόρησης προ τους χρηστές (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για τους αναγνώστες)
- Εκπαίδευση των χρηστών στη χρήση των νέων τεχνολογιών
- Αλλαγή της οργανωτικής και λειτουργικής δομής και εφαρμογή ευέλικτου ωραρίου με υπηρεσίες που αυξάνουν το χρόνο πρόσβασης του κοινού
- Απόκτηση νέων κτιρίων και διαμόρφωση νέων χώρων υποδοχής κάτω από το νέο σχήμα των πολυδύναμων κέντρων και που υστερούν οι βιβλιοθήκες της Ελληνικής Περιφέρειας.

Η «Παραδοσιακή» βιβλιοθήκη μετεξελίσσεται σε «Υβριδική».

Απαραίτητο κρίνεται για τις βιβλιοθήκες της Ελληνικής Περιφέρειας:

- Υποδομή για παροχή Πληροφοριακής Παιδείας (information literacy) η οποία προαπαιτείται για την πρόσβαση στην ψηφιακή πληροφορία και τέλος στην προετοιμασία για την κοινωνία της Πληροφορίας .
- Οργάνωση και σχεδιασμός των λειτουργιών και υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης διότι με τις εξελίξεις των τεχνολογιών πληροφόρησης η ανάγκη συνεργασίας είναι επιβεβλημένη διότι αυξάνεται η αλληλεπίδραση και παύει η αυτάρκεια (Μέλη κοινοπραξίας Βιβλιοθηκών).
- Να προετοιμάσουμε τις Βιβλιοθήκες του Μέλλοντος διότι μόνο έτσι θα εξασφαλίσουμε την ακεραιότητα ολόκληρου του Πληροφοριακού Συστήματος.

- Σε συνεργασία με τις Εθνικές Βιβλιοθήκες να υλοποιήσουμε δύο βασικές Ηλεκτρονικές υπηρεσίες:

α) Την ανοιχτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση (e-learning) και
β) Υπηρεσίες εξ' αποστάσεως ψηφιακής αναζήτησης Βιβλιογραφίας από ένα δίκτυο συνεργασίας Βιβλιοθηκών κ' εξειδικευμένων Βιβλιοθηκονόμων (e-reference)

- Να διαδώσουμε τον τοπικό λαϊκό πολιτισμό (Θεσσαλίας) για την διατήρηση της και προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς και την ανάδειξη του Ελληνικού Πολιτισμού γενικότερα.

Πρέπει να αισθανόμαστε τυχεροί που τα νέα μέσα της τεχνολογίας έχουν φέρει τις κοινωνίες και τον πολιτισμό τους πιο κοντά από ποτέ. Στο περιβάλλον αυτό με τις ραγδαίες τεχνολογίες αλλαγές η διάδοση και μετάδοση του πολιτισμού στις νέες γενιές είναι μια *sine qua non* συνθήκη για τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας.

Τα ψηφιακά πολιτιστικά αγαθά διέπονται από πρωτοφανή και ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά, όπως τη σχεδόν ανέξοδη άπειρη διαιρετότητα, τη μηδενικού κόστους άμεση μεταφορά και τη δυνατότητα μαζικής χρήσης. Στη σύγχρονη οικονομία της γνώσης οι νέες γενιές εκμεταλλευόμενες το υψηλό επίπεδο προσβασιμότητας στο διαδίκτυο, έχουν τη δυνατότητα πλέον να αξιοποιήσουν το πολιτισμικό περιεχόμενο πιο δομικά και καθοριστικά στην εκπαίδευση, στις ίσες ευκαιρίες για όλους και βέβαια στην οικονομική ανάπτυξη, όπου είναι εφικτό.

Η Ελλάδα με το πλούσιο πολιτισμικό περιεχόμενο παγκόσμιας εμβέλειας που διαθέτει, δεν θα πρέπει απλά να ακολουθεί τις εξελίξεις αυτές αλλά να διαμορφώνει δυναμικά το νέο διεθνές περιβάλλον μετεξέλιξης της αξιοποίησης του.

Ο επιχειρηματικός κλάδος του ηλεκτρονικού πολιτισμικού περιεχομένου έχει κάνει πλέον τα πρώτα βήματα στη διαχείριση, διάδοση, χρήση και επαναχρησιμοποίηση του ελληνικού ψηφιακού πολιτισμικού αποθέματος και αναπτύσσεται γοργά. Για να μπορέσει όμως να αποφέρει μακροοικονομικά οφέλη και να βοηθήσει στη διεθνή προβολή της Ελλάδας θα πρέπει να γίνουν αναγκαίες θεσμικές παρεμβάσεις που να οριοθετήσουν θέματα όπως: η προστασία πνευματικών δικαιωμάτων ψηφιακού περιεχομένου, η προέλευση και αυθεντικότητα του ψηφιακού περιεχομένου, ο συντονισμός επιχειρηματικών συμφερόντων με τις απαιτήσεις και ανάγκες διατήρησης της ψηφιακής κληρονομιάς, οι βέλτιστες πρακτικές και πρότυπα στη διαδικασία ψηφιοποίησης κ.λ.π.

Η χρηματοδότηση της ψηφιοποίησης του πολιτισμικού περιεχομένου και της δημιουργίας υπηρεσιών είναι μια σοβαρή επένδυση (ποσοτικά και ποιοτικά) όπου σίγουρα το κράτος θα πρέπει να παίζει πρωταρχικό ρόλο. Κυρίως στο πρώτο στάδιο που αφορά στη δημιουργία ή ψηφιοποίηση του υλικού, στη διαδικασία μόνιμης αποθήκευσης και στην εξασφάλιση πρόσβασης των ψηφιακών πόρων, οι υπάρχοντες φορείς (μέσω του επαναπροσδιορισμού των ρόλων τους) θα πρέπει να έχουν τον κύριο λόγο υλοποίησης.

Απαραίτητη προϋπόθεση κρίνεται η αναβάθμιση και αξιοποίηση του ψηφιακού πολιτισμικού περιεχομένου ως μια ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική υψίστης σημασίας όχι μόνο στον πολιτισμό αλλά και σε τρεις άλλους σημαντικούς κυβερνητικούς τομείς όπως: παιδεία, διεθνής προβολή/τουρισμός και ανάπτυξη στα

πλαίσια της αναδυόμενης κοινωνίας της πληροφορίας και γνώσης. Αυτό θα πρέπει να εξετασθεί στο συνολικό αναπτυξιακό σχέδιο της ελληνικής περιφέρειας.

Οι τεχνολογίες των πληροφοριών διαθέτουν το δυναμικό για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής και επιστημονικής κληρονομιάς και για τη διάθεση της σε παρούσα και μελλοντική χρήση.

Η επικοινωνία αποτελεί θεμελιώδη κοινωνική διαδικασία, μια βασική ανθρώπινη ανάγκη και έρεισμα όλη της κοινωνικής οργάνωσης.

Όλοι, παντού κάθε στιγμή θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε διαδικασίες επικοινωνίας και κανείς δεν πρέπει να αποκλειστεί από τα οφέλη τους.

Αυτό συνεπάγεται σε κάθε άτομο πρέπει να έχει πρόσβαση στην πληροφόρηση και θα πρέπει να είναι σε θέση να ασκήσει το δικαίωμα του στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης.

Μια κοινωνία της πληροφορίας και της επικοινωνίας θα πρέπει να βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Οραματιζόμαστε κοινωνίες όπου η ανθρώπινη γνώση, η δημιουργικότητα η συνεργασία η αλληλεγγύη ο διαπολιτισμικός διάλογος θα έχουν πρωτεύουσα θέση στη ζωή των πολιτών.

Στην Ελληνική περιφέρεια επιβάλλεται:

- Να διασώσουμε και να ψηφιοποιήσουμε τα ανεκτίμητα ιστορικά ντοκουμέντα της τοπικής ιστορίας. (Μέρος αυτών ανήκουν σε ανύποπτους πολίτες)

Για τα παιδιά της ελληνικής περιφέρειας:

- Να καταλάβουμε τεράστια προσπάθεια σε μορφή εθνικής εκστρατείας για την προώθηση μελέτης για παιδιά, να τα συνδέσουμε με τον κόσμο της Πληροφορίας και την Φαντασία για ν' αγγίξουμε τη ζωή και την ψυχή τους.

(Σημαντικό παράδειγμα η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου με το πρόγραμμα για παιδιά "shape your future")

«Στόχος μας να μην φύγουν άλλα παιδιά από τις Βιβλιοθήκες»

Για τους νέους αγρότες στοχεύσαμε σε προγράμματα Αγροτικής ενημέρωσης και σε πολιτιστικές εκδηλώσεις με μεγάλη συμμετοχή . Οι βιβλιοθήκες θέλουν τους νέους αγρότες της Ελληνικής Περιφέρειας «Καλλιεργημένους καλλιεργητές».

Η σύγχρονη τεχνολογία δημιουργεί νέες συναρπαστικές δυνατότητες για την οικοδόμηση ενός πυκνού παγκόσμιου δικτύου επικοινωνίας αλλά κατανόησης και αλληλοσεβασμού ανάμεσα στους ανθρώπους, τους λαούς και τα έθνη.

Είναι σίγουρο ότι οι βιβλιοθήκες προάγουν τον Πολιτισμό. Ο σεβασμός της διαφορετικότητας είναι ο σκοπός μιας παγκόσμιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας που εστιάζει στη διαφορετικότητα. Καθορίζει την ποιότητα της δημοκρατικής κοινωνίας όπου ο διάλογος των πολιτισμών συνεισφέρει τα μέγιστα.

Οι βιβλιοθήκες της Ελληνικής Περιφέρειας σ' αυτό το τομέα ανέπτυξαν και διέθεσαν υπηρεσίες που αποσκοπούν στην κάλυψη των αναγκών των πολιτιστικών μειονοτήτων.

Έχουμε κάθε καλή διάθεση όλοι να έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση μιας και η Βιβλιοθήκη που υπηρετώ έγινε «Κέντρο Πληροφόρησης».

Χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες:

Στοχεύουμε στην προώθηση κατανόησης άλλων πολιτισμών, παραδόσεων και θρησκείων και γιορτάσαμε την Πολιτισμική ποικιλομορφία στην περιοχή μας.

Μελετώντας τη στάση των Βιβλιοθηκονόμων η καλύτερα – «Των – Επιστημόνων Πληροφόρησης» θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις ουσιαστικές αλλαγές της Ψηφιακής Επανάστασεως όχι με αναστάτωση αλλά με σταδιακή προσαρμογή.

Οι βιβλιοθηκονόμοι της ελληνικής περιφέρειας πρέπει να βοηθήσουμε όλους τους πολίτες να γίνουν Μέσα της Κοινωνίας της πληροφορίας.

Στην νέα εποχή ο Υπολογιστής δεν θα αντικαταστήσει το βιβλίο όπως το βιβλίο δεν αντικαταστήσει την ομιλία.

Το βιβλίο έχει μακρά ζωή μπροστά μας. «Δεν μπορούν τα εγγόνια μας να αναγνώσουν το έργο του Σαίξπηρ Moby Dick από την οθόνη των Υπολογιστών»

Οι Δημοκρατικές Κοινωνίες έχουν γεννηθεί από το βιβλίο και τον πολιτισμό. Χωρίς αυτά δεν μπορούν να επιζήσουν.

Οι Βιβλιοθήκες είναι Παιδεία. Είναι Πολιτισμός. Πολύ επίκαιρη και στις μέρες μας η γνωστή φράση του Χ. Τρικούπη. «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν. Κύριοι δυστυχώς επτωχεύσαμεν. Επτωχεύσαμεν από ειρήνη και πολιτισμό. Επτωχεύσαμεν από νέους και τολμηρούς οραματιστές.»

Για να ανταπεξέλθουμε στις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που δίνει η ψηφιακή εποχή οι Βιβλιοθήκες πρέπει να προβλέπουν στη Συνεργασία την προαγωγή της Σοφίας του Ανθρώπου, και τη Δια βίου μάθηση τα πιο πολύτιμα δώρα στις μελλοντικές γενιές.

Όση οικονομική ευημερία και αν υπάρχει ένας λαός είναι πεθαμένος και χωρίς μέλλον αν δεν τα στηρίζει όλα στη Γνώση στις Τέχνες, τον Πολιτισμό αλλά κυρίως στον ΑΝΘΡΩΠΟ.

Το αξίωμα αυτό ας σταθεί σαν αστέρι στο στερέωμα της πλήξης μας και ας το ακολουθήσουμε με πάθος.

Το ποίημα του T.S ELLIOT παραμένει πάντα επίκαιρο:

Που είναι η Ζωή που χάσαμε καθώς ζούμε ?

Που είναι η Σοφία που χάσαμε στην γνώση ?

Που είναι η γνώση που χάσαμε μέσα στην Πληροφορία ?